

Imponerend ‘Parijsbestendig’ gebouw

Onlangs opende BioPartner 5, een bedrijfsverzamelgebouw in het Leiden Bio Science Park. Ontworpen door Popma ter Steege Architecten (PTSA) geldt het als één van de eerste ‘Parijs-bestendige’ gebouwen in Nederland. Aan de basis lag een even avontuurlijk als stimulerend ontwerp- en bouwproces, met donormaterialen in de hoofdrol.

Incubatororganisatie BioPartner bouwt flexibele kantoor- en laboratoriumruimtes om te verhuren aan startende biotechbedrijven. Directeur Thijs de Kleer vroeg Popma ter Steege Architecten (PTSA) om een pionierend gebouw te

ontwerpen voor de nieuwe campus bij Oegstgeest. Behalve kantoren en laboratoria zou BioPartner 5 ook een horecavoorziening moeten krijgen. Als een ontmoetingsplek, een huiskamer, voor de campus die nog volop in ontwikkeling

is. Josse Popma van PTSA: “De weinige gebouwen die er staan, zijn vooral werkgebouwen zonder horeca. BioPartner 5 moet een plek worden waar mensen – ook van buitenaf – komen voor koffie, lunch of een borrel. Ook vergaderingen

Oprachtgever **Biopartner Center Leiden**
Ontwerp **PTSA**
Team PTSA **Dave Oorschot, Thinh Pham, Cas Bollen, Andrei Voaides, Josse Popma, Jan Willem ter Steege**
Landschapontwerp **Lodewijk Baljon Landschapsarchitecten**
Grafisch ontwerp **Catalogtree**
Ontwerp tapijten en gordijn **Studio RENS**
Uitvoering vast meubilair **Fiction Factory**
Uitvoering ontvangstbalie **Boom en staal**
Meubelplaten **Circulair Warenhuis**
Projectmanagement **Stone 22**
Adviseur constructie **IMd Raadgevende Ingenieurs**
Adviseur installaties en bouwfysica **Deerns Nederland**
Adviseur bouwkosten **IGG bouweconomie**
Staalbouw **Vic Obdam**
Afbouw **Vense Projecten**
Installaties **Schulte & Lestraden**
Hoofdaannemer **De Vries en Verburg**
Bruto vloeroppervlak **6.200 m²**

en het geven van presentaties zijn mogelijk. Zo kunnen er spontane contacten ontstaan die meer samenwerking op de campus opleveren. Daarom ontwierpen we niet alleen een werkgebouw, maar ook een restaurant en een vergaderpaviljoen. Plus een royale entree in de vorm van een hoge, lichte kas. Een uitnodigende wintertuin met terras, toegankelijk vanaf twee zijden zodat mensen makkelijker binnenlopen.”

Donorstaal

PTSA neemt zijn verantwoordelijkheid als duurzaam architect serieus. Toen het definitieve en optimaal duurzame ontwerp voor BioPartner 5 klaar was, bleek het 800 meter verderop gelegen Gorlaeus Laboratorium te worden afgebroken. Dit gebouw bevatte onder

FOTO LINKS

In het verijnd gedetailleerde paviljoen kunnen ook partijen van buiten vergaderen of presentaties geven.

FOTO BOVEN

BioPartner 5 heeft een plint van schanskorven, gevuld met bouwpuin van het nabijgelegen Gorlaeus Lab. De gevels van de verdiepingen zijn afgewerkt met technisch textiel dat afdoende beschermt tegen weer en wind.

FOTO ONDER

Voor de constructie van de hoge kas met wintertuin kon geen donorstaal worden gebruikt.

meer 165.000 kilo staal. ‘Zouden we dit misschien kunnen hergebruiken?!’ vroeg PTSA zich af. Waren de afmetingen geschikt voor de nieuwbouw? Kon het makkelijk worden gedemonteerd? Was het sterk genoeg en niet te zeer beschadigd? Het betekende veel extra werk en research, maar zowel de opdrachtgever als de constructeur bleken enthousiast en bereid onvoorziene problemen

op te lossen. Het wonder geschiedde: BioPartner 5 is gebouwd met het donorstaal dat een nieuwe coating kreeg. Het is toegepast als zichtwerk en geeft het gebouw veel karakter. “We werken duurzaam, maar verliezen de esthetiek nooit uit het oog”, vertelt Popma. “We konden de aanwezige ‘knoten’ in het donorstaal meestal benutten, maar een aantal verbindingpunten

FOTO BOVEN

De verstilde binnentuin met inheemse planten en spiegelvijvers, die het hemelwater opvangen dat in een bassin onder de kas wordt opgeslagen.

FOTO LINKSONDER

De receptiebalie is opgebouwd van lokaal stadshout van populieren en beuken.

FOTO RECHTSONDER

Zicht op de eerste verdieping met de monumentale trap naar het vergaderpaviljoen en de laboratoria.

moesten we opnieuw ontwerpen. Dat hield het voor ons interessant. We wilden zoveel mogelijk circulair bouwen en materiaal hergebruiken. Laboratoria vragen extra veel energie en dat is tot een minimum beperkt. We streepten weg wat niet strikt noodzakelijk was. Dus bijvoorbeeld geen systeemplafonds, behalve in de laboratoria, waar dit een vereiste is.”

BioPartner 5 kreeg een stenen plint

met daarboven twee verdiepingen met houtskeletbouw gevels. De plint bestaat uit schanskorven gevuld met bouwpuin, eveneens afkomstig van het Gorlaeus Lab. Dat kun je niet zomaar storten, maar moet zorgvuldig worden geselecteerd en gestapeld. De twee verdiepingen zijn afgewerkt met een technisch textiel dat afdoende bescherming bleek tegen weer en wind. Dit betekende een besparing op materiaal voor de gevelafwer-

king, terwijl het fraai contrasteert met de aardse plint. De onverwarmde kas bij de entree aan de voorzijde is weelderig beplant, en bestraat met een 'tapijt' van hergebruikte tegels en straatstenen. Zo hoefde er geen beton te worden gestort, terwijl de straatstenen het openbare, laagdrempelige karakter van de ontvangsthal versterken. Overal zorgt de combinatie van high en low tech voor harmonie en gelaagdheid.

Tweedehands

PTSA gaf de hergebruikte materialen steeds een nieuwe betekenis. Het bouwpuin bevat veel kalk en dat bleek een uitstekende voedingsbodem voor planten. Lodewijk Baljon Landschapsarchitecten, de Ginkelgroep en Kwekerij Heem verwerkten in het puin zakjes met inheemse zaden die ontkiemen tot verticale tuinen. Plus bewateringslangetjes die water krijgen uit de spiegelvijvers. Deze sculpturale cascades vangen hemelwater op dat in

FOTO BOVEN
Studio RENS hergebruikte een restpartij tapijttegels en beschilderde die met rode diagonalen.

FOTO MIDDEN
Een restpartij verduisteringsgordijn van Kvadrat werd door Studio RENS bedrukt met rode blokken.

FOTO ONDER
De in het donorstaal aanwezige 'knopen' konden meestal worden hergebruikt. Een aantal verbindingspunten is nieuw ontworpen.

een bassin onder de kas wordt opgeslagen. De binnentuin vol inheemse planten en een boom is tegelijk een nestelplaats voor insecten en vogels. Vanzelfsprekend is een en ander experimenteel en zal de toekomst uitwijzen hoe de natuur het in bezit neemt. PTSA mocht niet alleen het gebouw ontwerpen, maar ook het interieur. De besloten kantoor- en laboratoriumruimtes met vereiste klinische omgeving, boden weinig speelruimte, het publieke deel des te meer. Zo is de receptiebalie

FOTO BOVEN

In de uitgiftebalie van de kantine zijn verzaagde panelen van eikenhouten kringloopmeubelen verwerkt.

FOTO ONDER

BioPartner 5 moet een ontmoetingspunt voor de nieuwe campus worden en kreeg daarom een royale entree met een wintertuin en uitnodigend terras.

opgebouwd van lokaal stadshout van populieren en beuken. Voor de kantine en de gemeenschappelijke ruimtes is meubilair van Nederlandse ontwerpers verzameld. Tweedehands, maar nog uitstekend bruikbaar en aangevuld met antieke kasten, gekocht op een lokale veiling. In de uitgiftebalie van de kantine zijn verzaagde panelen van eikenhouten kringloopmeubelen verwerkt. Deze meubelplaten zijn een product van het Circulair Warenhuis in Leiden.

Een theatrale stalen trap in de kas voert naar het besloten huurdersdeel met uitzicht op de binnentuin en het fraai gedetailleerde vergaderpaviljoen. Hier legde Studio RENS tapijttegels afkomstig van een restpartij die zou worden vernietigd. Door ze te beschilderen met

rode diagonalen werken zij nu verrassend en subtiel. Ook bedrukte Studio RENS een restpartij verduisteringsgordijn van Kvadrat in rode blokken. In de kantoren liggen tapijttegels die vanwege nauwelijks zichtbare weeffoutjes waren afgekeurd. In de gangen kwam linoleum en kregen glazen wanden uit een Haarlems kantoorgebouw een tweede leven.

Mountbatten Pink

Om de vele verschillende materialen esthetisch samen te binden, koos PTSA het zogeheten Mountbatten Pink. Een kleur die de Engelse admiraal Mountbatten tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikte als schutkleur voor boten op zee. De rood-grijze tinten zijn effectief in allerlei varianten in het

gebouw toegepast. Wanddecoraties in dezelfde kleuren verzachten het interieur. De grafisch ontwerpers van Catalogtree schreven software die geen patronen, maar a-periodieke reeksen opleverde. Bijna florale reeksen zonder herhaling, gebaseerd op de ruit, driehoek en vierkant (Penrose). Maar bij nadere bestudering ontstaan er allerlei clusters die eindeloos doorgroeien. Zo werd het een metafoor voor het groei-principe dat aan de basis van BioPartner 5 ligt.

Per onderdeel is steeds uitvoerig gekeken naar de meest haalbare oplossing om de milieulast van het bouwen te beperken. Het resulteerde in een gebouw met een 40 procent lagere CO₂-uitstoot dan de gemiddelde huidige bouwpraktijk. Daardoor geldt BioPartner 5 als één van de eerste 'Parijs-bestendige' gebouwen in Nederland: het voldoet volledig aan de richtlijnen zoals omschreven in het mondiale Klimaatakkoord van Parijs, afgesloten in 2015. De duurzaamheidsambities van PTSA bleken besmettelijk: zij gaven de vele betrokken partijen vleugels om hun eigen circulaire ambities uit te bouwen. Tijdens de openingsbijeenkomst vatte BioPartner directeur De Kleer het treffend samen: "Gedurende de bouw zag ik overal bevoegenheid en passie om zo duurzaam mogelijk te bouwen. Het leidde tot een hechte samenwerking, zodat ik in dit geval liever over BioPartners dan BioPartner spreek!"

www.ptsa.nl

